

Acehseminarium

Indonesiens ambassad anordnade den 5 april i Stockholm det välbesökta seminariet “New Future for Aceh and Nias: Progress on Reconstruction and Rehabilitation”. Seminariet inleddes med en välkomstdans från Sumatra.

Inledningstal

Ben Perkasa Drajat, chargé d'affaires vid Indonesiens ambassad, sade i sitt inledningstal att tsunamikatastrofen är en av de värsta naturkatastroferna i världshistorien. Över 100.000 människor dog i Aceh. Samtidigt blev katastrofen början till en lösning av konflikten i området mellan den indonesiska regeringen och Rörelsen för ett fritt Aceh (GAM). Han förklarade att återuppbyggnadsarbetet har kännetecknats av öppenhet och att Indonesien är ett demokratiskt land med ett transparent samhällssystem. Ett tack framfördes till svenska organisationer som har bidragit till återuppbyggnadsarbetet vilket går framåt.

Marie Sjölander från UD uttryckte därefter hopp om att återuppbyggnaden av Aceh skall bli början till något nytt. Återuppbyggnaden är nu i sin inledningsfas och kommer att ta flera år. Hon betonade att tsunamikatastrofens omfattning är svår att förstå. Även om “bara” omkring 500 svenskar dog, kallade hon tsunamin för ett “nationellt trauma”. Omvärldens respons på katastrofen var god och humanitär hjälp kom snabbt in. Sverige gav tidigt hjälp och har senare deltagit i återuppbyggnadsarbetet. Dessutom ingår Sverige i Världsbankens donationsfond. Enligt Marie har tsunamin medvetandegjort behovet av regionalt samarbete i det av naturkatastrofer drabbade Sydostasien.

Marie förklarade att ett positivt resultat av tsunamin är försoningsprocessen mellan Indonesiens regering och GAM, vilken ledde fram till fredsavtalet den 15 augusti. Tillsammans med återuppbyggnadsarbetet möjliggör det en återgång till normalt liv i Aceh. Tsunamin har skapat bättre kontakter mellan Sverige och Indonesien. Det samma gäller mellan EU och Indonesien: Aceh Monitoring Mission är det första samarbetet mellan EU och ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) för fred. Aceh är ett exempel på att vad Marie uttryckte med orden “den värsta av katastrofer kan leda till något gott” stämmer. En film som belyste tsunamins följdverkningar visades sedan men på grund av tekniska problem kunde tyvärr inte hela filmen visas. Tyvärr fortsatte de tekniska problemen även under de följande två powerpoint-presentationerna.

Presentationer

Widjajanto

Widjajanto från Aceh and Nias Reconstruction and Rehabilitation Agency (BRR) gav som ett av flera

exempel på tsunamins effekter att 800 km av kusten var förstörd mellan en och sex kilometer från havet. Hjälpinsatsen efter tsunamin, i vilken 133 nationer deltog, är den största icke-militära operationen i världen efter 1945. BRR upprättades med nationellt och internationellt stöd som ett verkställande organ för återuppbyggnaden efter att tsunamin hade drabbat Aceh den 26 december 2004. Först byggdes hus upp, men på lång sikt - arbetet planeras pågå till 2009 - är det viktigast att bygga upp infrastrukturen.

För återuppbyggnadsarbetet samlades uppgifter in på lokal nivå. Däremot var insatserna för att återuppbygga infrastrukturen ledda av centralregeringen i Jakarta. BRR införde en etikkod och en anti-korruptionsstrategi i implementeringen. De hundratals NGO:s som finns på plats är geografiskt ojämnt fördelade. Det har kommit in för mycket pengar till hälsovård men för lite till transporter. Få vägar är återställda. Återuppbyggnaden av ön Nias (710.000 invånare) har gått långsammare, eftersom det bara finns en flygplats och en liten hamn där. Widjajanto uttryckte sin tacksamhet för det svenska stödet till återuppbyggnaden och fredsprocessen.

BRR vill att lokala entreprenörer skall involveras i byggprojekten i Aceh. Ett system för materialleveranser med depåer i flera städer håller på att byggas upp. Ett mål är att bygga upp lokala BRR-kontor. Aceh-Nias Trust Fund är ett alternativ till övriga donatorer för återuppbyggnaden (för mer upplysningar se <http://www.e-aceh-nias.org/>).

Johan Brisman

Johan Brisman från Sida arbetade med att koordinera biståndet till Aceh och Nias efter tsunamin. En uppgift var att få en uppfattning av fördelningen i syfte att lägga fram ett förslag för svenskt bistånd till regeringen under januari. Sida hade då ingen tidigare erfarenhet av att ge bistånd till Aceh.

Finansiellt stöd var viktigt men Johan betonade att Sidas uppfattning var att återuppbyggnaden måste karakteriseras av “reconstruction plus”. Uttrycket syftar på att ett nytt samhälle måste byggas upp där människor får egna försörjningsmöjligheter. Regeringen gav tidigt klartecken för svenskt bistånd och 150 av de 440 miljoner som betalades ut gick till Aceh och Nias. Biståndsarbetet bedrevs genom multilaterala organ för att underlätta koordineringen och för att lära av andras erfarenheter. Indonesiens regering lade fram en “Blueprint for Aceh and Nias” och Världsbanken etablerade en “Multi-donor Trust Fund” som var länkad till regeringsplanen. En internationell kommitté bildades för att organisera samarbetet i vilken Sida deltar med en medlem.

Återuppbyggnadsarbetet gick därefter framåt tack vare dessa organisatoriska insatser och fredsprocessen, men lokalbefolkningens uppfattning i Aceh och Nias var att det gick för sakta. Johan betonade dock att det

måste få ta tid på grund av arbetets oerhörda omfattning. Mycket hade kunnat göras tydligare på ett tidigare stadium - bland annat var människor skulle bo. BRR:s roll att både sätta upp agendan och vara implementeringsorgan var enligt Johan ett problem: återuppbyggnaden måste ske på ett riktigt sätt. Sida stöder nu projekt i området för att bland annat återanvända avfall efter tsunamin och etablera ett system för markägande.

Återuppbyggnaden är nu i en inledningsfas och det gäller att arbeta med ett långsiktigt perspektiv.

Kenneth Ögren

Kenneth Ögren ledde under perioden september 2005-mars 2006 Sveriges delegation i Aceh Monitoring Mission (AMM). AMM är en civil mission med kontor i hela Aceh. Den första uppgiften att avvärja GAM och avlägsna den indonesiska militären och polisen från området gick smärtfritt och var avslutad i slutet av 2005. Att reintegrera GAM-soldater i samhället är dock svårare. Fredsprocessen förlöper väl och få rapporter om brott mot fredsavtalet har kommit in.

Nu gäller det att skapa en lag för att styra Aceh. Avsikten är att val till en lokal församling skall hållas. Denna församling skall ta över AMM:s uppgift att hålla ordning i Aceh. AMM har bidragit till att lugn och ro har skapats i Aceh. Man har också ägnat mycket arbete åt att analysera fredsavtalet för att reda ut vad som verkligen är överenskommet.

Thomas Söderman

Thomas Söderman från svenska Röda Korset sade först att tsunamin skapade förödelse inom loppet av bara tre timmar. 12 nationer drabbades och medborgare från 104 nationer dog, vilket kraftigt bidrog till omvärldens stora engagemang efteråt. Egna insatser föregick dock de utländska bidragen. Först hjälpte Röda Korset till med att få vattenförsörjning och hälsovård att fungera, men nu är återuppbyggnad och försörjningsmöjligheter viktigare uppgifter. Den förstörda infrastrukturen hämmar återuppbyggnadsarbetet. Det är viktigt för människor att kunna flytta från tält till permanenta hus. Återuppbyggnaden går framåt och arbetet med Indonesiens Röda Kors fungerar bra. Marie Sjölander sade sedan, för att runda av diskussionen, att UD och Sida har haft ett mycket bra samarbete efter tsunamin och att stödet till fredsprocessen varit framgångsrikt.

Frågor

Återuppbyggnadsarbetet har fungerat bättre i Aceh än i Sri Lanka. Förklaringarna är god organisation, stort stöd och fredsprocessen. Men utmaningarna är enorma, varför det är fråga om en långsiktig process. Allt internationellt stöd har inte gått genom Världsbanken, för vilken EU varit huvudfinansiär, utan länder som Australien och Japan har agerat på egen hand. Att 200-300 NGO:s verkat på egen hand har skapat koordinationsproblem.

Fredsavtalet från den 15 augusti är ännu ej ratificerat av det indonesiska parlamentet. Tiden för att implementera det har inte bara varit kort utan det har gällt att inkludera många frågor i arbetet: den nya lokallagen innehåller 211 artiklar. Lagarbetet är komplicerat i och med att det påverkar hela samhället. Uppfattningar bland Acechs befolkning samlas in - meningen är att lagen skall spegla deras önskemål. Ett förslag till ny lag framlades i februari i parlamentet. GAM som deltar i processen menar att det är godtagbart att ge tid åt detta arbete.

Medan intäkterna från Acechs naturtillgångar under lång tid mestadels kommit Jakarta till gagn, skall nu den lokala ekonomin utvecklas, bland annat genom att omfördela intäkterna och att uppmuntra lokal företagsverksamhet. Avsikten är att medan BRR leder återuppbyggnaden skall lokal kapacitet byggas upp. Indonesien erhåller nu stöd från västvärlden, inklusive Sida, för att bygga upp ett varningssystem för nya tsumani med centrum i Banda Aceh. Inget kunde emellertid ha förhindrat tsunamikatastrofen 2004.

Avslutning

Ben Perkasa Drajat från Indonesiens ambassad avslutade sedan seminariet med att lyfta fram att återuppbyggnaden av Aceh och Nias är ett stort och komplicerat problem, att det internationella stödet är starkt, att arbetet är transparent utan korruption och att läget är under kontroll i Aceh. Sedan följde sång - bland annat Evert Taubes "Under en arm" till minne av tsunami-offren - och indonesisk mat serverades. Sammanfattningsvis gav seminariet en god bild av läget i Aceh och Nias men de tekniska problemen borde ha kunnat undvikas.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.